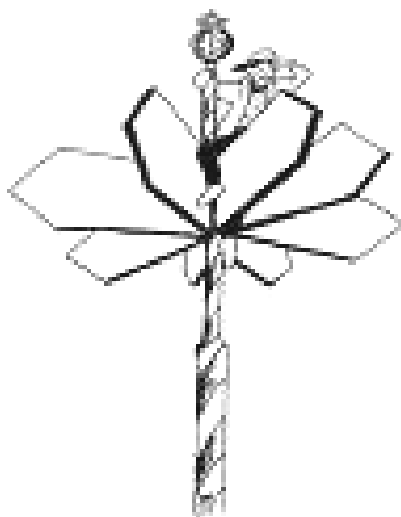

Beleidsnotitie Bewegwijzering

Gemeente Hardinxveld-Giessendam

Vastgesteld in de vergadering van burgemeester en wethouders van 18 augustus 2009

Datum inwerkingtreding: 10 september 2009

Afdeling Beleid, Ontwikkeling en Ondersteuning

Samensteller: mevrouw drs. G.S.L.C. Roomer-de Jaeger

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
1.1 Doelstelling beleidsnotitie	4
1.2 Te beantwoorden beleidsvragen	4
1.3 Plan van aanpak	4
1.4 Opzet en leeswijzer	4
2 Algemene uitgangspunten	5
2.1 Richtlijn bewegwijzering als vangnet	5
2.2 Afbakening scope beleidsnotitie	5
2.3 Hoofdeisen bewegwijzering	5
2.4 Niet binnen het beleid passende systemen van bewegwijzering	6
3 Algemene bewegwijzering	7
3.1 Definiëring	7
3.2 Toepassing	7
3.3 Uitvoering en materiaalkeuze	7
3.4 Financieringswijze	8
3.5 Communicatie	8
3.6 Implementatie	8
4 Objectbewegwijzering	9
4.1 Definiëring	9
4.2 Toepassing	9
4.2.1 Gemeenteplattegronden	9
4.3 Uitvoering en materiaalkeuze	9
4.4 Financieringswijze	9
4.5 Communicatie	10
4.6 Implementatie	10
5 Bewegwijzering op bedrijventerreinen	11
5.1 Definiëring	11
5.2 Toepassing en vormgeving	11
5.3 Uitvoering en materiaalkeuze	11
5.6 Implementatie	12
6 Bewegwijzering voor fietsers, bromfietzers en voetgangers	13
6.1 Definiëring	13
6.2 Wijze van toepassing	13
6.3 Uitvoering en materiaalkeuze	13
6.4 Financieringswijze	13
6.5 Communicatie	13
6.6 Implementatie	13
7.1 Definiëring	14
7.2 Wijze van toepassing	14
7.3 Uitvoering en materiaalkeuze	14
7.4 Financieringswijze	14
7.5 Communicatie	14
7.6 Implementatie	15
8 Financiering	16
Bijlage 1 Objecten die op het moment van het vaststellen van de beleidsnotitie bewegwijzering in aanmerking komen voor objectbewegwijzering	17

1. Inleiding

Sinds de invoering van Duurzaam Veilig Verkeer, hebben wegbeheerders hun wegennet gecategoriseerd. In de gemeente Hardinxveld-Giessendam worden de volgende wegcategorieën onderscheiden:

Stroomweg: functie het snel verwerken van het autoverkeer dat over langere afstand gebruik maakt van het wegennet. In deze gemeente betreft het uitsluitend de rijksweg A15.

Gebiedsontsluitingsweg: de functie van dergelijke wegen is bereikbaar maken van wijken en kernen. Binnen het verkeersveiligheidsplan wordt een onderscheid gemaakt naar gebiedsontsluitingswegen met vrijliggende fietspaden en gebiedsontsluitingswegen met fietsstroken.

Verblijfsgebieden: wegen die als functie hebben het toegankelijk maken van de directe woon-/leefomgeving¹.

Per wegcategorie wordt een eenduidige inrichting van de weg voorgestaan. Uit de inrichting van de weg moet de weggebruiker kunnen afleiden op wat voor soort weg hij zich bevindt en kan de weggebruiker zijn verkeersgedrag hierop aanpassen. Het is de bedoeling dat er sprake is van een natuurlijke aanpassing in het verkeersgedrag.

Ditzelfde geldt ook voor de bewegwijzering. Zonder al te veel nadenken, moet de weggebruiker zijn weg kunnen vinden. De bewegwijzering moet een logisch en samenhangend geheel zijn. Hierbij moet een duidelijk onderscheid te maken zijn tussen de algemene (ANWB-bewegwijzering) en de meer ondergeschikte/lokale bewegwijzering. Het doel van de bewegwijzering in het algemeen is om weggebruiker, maar met name de weggebruiker die ter plaatse niet goed bekend is, via de meest geschikte en verkeersveilige route naar zijn bestemming te begeleiden.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam kent geen apart beleid voor bewegwijzering. Er zijn geen duidelijke richtlijnen voor de bewegwijzering waardoor met name voor de bewegwijzering op de bedrijven een wildgroei is ontstaan aan borden. Dit komt een rustig en eenduidig straatbeeld niet ten goede. Daarnaast is in het verleden een systeem van objectbewegwijzering aangeschaft waarbij geen duidelijke keuze is gemaakt wie wel en wie niet voor bewegwijzering in aanmerking komt. Bovendien is gebruik gemaakt van verschillende kleuren, hetgeen verwarrend is. Daarnaast is een enkele jaren geleden een discussie gevoerd met het Centrummanagement over de bewegwijzering naar het centrum. Kortom, reden genoeg om de totale bewegwijzering binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam eens goed onder de loep te nemen en een duidelijke gedragslijn te ontwikkelen op basis waarvan de wegbeheerder de bewegwijzering kan beheren.

In principe heeft de gemeente een grote beleidsvrijheid als het gaat om bewegwijzering. Om redenen van een rustig straatbeeld, duidelijkheid voor de weggebruiker en uniformiteit in bewegwijzering, is in deze nota gekozen om aansluiting te zoeken bij landelijke richtlijnen. De vormgeving van de bewegwijzering wordt daarmee grotendeels bepaald. Alleen op de bedrijventerreinen en de bewegwijzering naar objecten kent de gemeente een grote beleidsvrijheid. Om aan de weggebruiker duidelijk te maken dat deze twee vormen van bewegwijzering ook daadwerkelijk bewegwijzering betreffen en geen reclame-uitingen zijn, is er in deze nota voor gekozen om qua vormgeving en kleurstelling aan te sluiten bij de overige bewegwijzering. Daarnaast heeft de gemeente een grote beleidsvrijheid ten aanzien van datgene wat er wordt bewegwijzerd. In deze nota is uitgegaan van de noodzakelijke bewegwijzering. In de algemene (ANWB-)bewegwijzering worden alleen de hoogstnoodzakelijke bestemmingen bewegwijzerd. Op de bedrijventerreinen wordt bij de entree melding gemaakt van de bedrijfsnamen. Bij de bedrijfspanden zelf wordt gekozen voor vermelding van de straat met het huisnummer (aangezien de bedrijfsnaam veelal als reclame-uiting al op de gevel is aangebracht). Alleen die objecten worden in de (object-)bewegwijzering opgenomen, die veel verkeer van buiten de gemeente aantrekken. Een andere keuze zou kunnen zijn om uit het oogpunt van

---

¹ Blz. 9. Verkeers(veiligheids)plan gemeente Hardinxveld-Giessendam.

service meer objecten op te nemen in de bewegwijzering. Hier is niet voor gekozen omdat het aantal objecten waar op een locatie naar wordt verwezen te groot kan worden hetgeen ten koste gaat van de leesbaarheid en overzichtelijkheid. Bovendien is het dan heel moeilijk is om een grens te stellen welke objecten wel en niet worden bewegwijzerd.

1.1 Doelstelling beleidsnotitie

Het doel van deze beleidsnotitie is om op een praktische wijze een leidraad te bieden aan de wegbeheerder om de bewegwijzering op een goede en eenduidige wijze te organiseren, zodat een uniform straatbeeld ontstaat en verrommeling wordt voorkomen, waardoor de kwaliteit van de leefomgeving toeneemt. Dit moet ertoe leiden dat bezoekers in de gemeente eenvoudig(er) de weg kunnen vinden.

1.2 Te beantwoorden beleidsvragen

Welke soorten bewegwijzering dienen te worden onderscheiden?

Welke bestemmingen worden bewegwijzerd?

Aan welke vormvereisten dient elke soort bewegwijzering te voldoen?

Hoe wordt de bewegwijzering gefinancierd?

Hoe dient de implementatie van de nota plaats te hebben?

Hoe dient de communicatie rondom de nota te worden georganiseerd?

1.3 Plan van aanpak

Voor het opstellen van deze beleidsnotitie is een startnotitie opgesteld, welke is vastgesteld door het college en ter kennis is gebracht van de gemeenteraad. Vervolgens heeft vooronderzoek plaatsgevonden door middel van het lezen van de Richtlijn Bewegwijzering (CROW-publicatie 222) en internet. Ambtelijk is een werkgroep ingesteld die een eerste brainstorm heeft gehouden over het onderwerp. Deze ambtelijke werkgroep bestond uit medewerkers van verschillende disciplines (wegbeheer, communicatie, juridische zaken, economische zaken en verkeer en vervoer). Voorts heeft aanvullend een gespreksronde plaatsgevonden met vertegenwoordigers van ANWB en een verkeersbordenleverancier.

Met de opgedane kennis is een ontwerpnota opgesteld die is besproken in de ambtelijke werkgroep verkeer, de verkeerscommissie en het projectteam revitalisering De Peulen. Ook is de ontwerpnota voor advies toegezonden aan het gehandicaptenplatform, politie, de Ondernemersvereniging, de Stichting Beveiliging Bedrijfsterreinen Hardinxveld-Giessendam en Bedrijfskern Hardinxveld-Giessendam. Daarna is de nota definitief gemaakt en vastgesteld door burgemeester en wethouders.

1.4 Opzet en leeswijzer

Voordat nader ingegaan wordt op de verschillende soorten bewegwijzering, worden algemene uitgangspunten ten aanzien van bewegwijzering behandeld. Deze algemene uitgangspunten gelden voor de totale bewegwijzering die in deze beleidsnotitie wordt behandeld.

In de hoofdstukken 3 tot en met 7 wordt dieper ingegaan op de soorten bewegwijzering, te weten: algemene bewegwijzering, objectbewegwijzering, bewegwijzering op bedrijventerreinen, bewegwijzering voor (brom)fietsers en voetgangers en de bewegwijzering bij wegomleidingen. Elk hoofdstuk heeft dezelfde opbouw en begint met een definiëring, gevolgd door de wijze van toepassing en uitvoering en materiaalkeuze. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met de financieringswijze, een communicatieparagraaf en een implementatieplan.

Deze nota wordt afgesloten met een hoofdstuk waarin een totaaloverzicht wordt gegeven van de investeringen en de dekking van deze kosten (hoofdstuk 8).

2 Algemene uitgangspunten

In dit hoofdstuk wordt een aantal algemene uitgangspunten opgenomen waaraan de bewegwijzering dient te voldoen.

2.1 Richtlijn bewegwijzering als vangnet

Voorop gesteld wordt dat daar waar in deze beleidsnotitie niet wordt voorzien, de Richtlijn bewegwijzering (publicatie 222 van de CROW) leidend is.

2.2 Afbakening scope beleidsnotitie

Deze beleidsnotitie heeft alleen betrekking op wegen die in beheer zijn bij de gemeente en, voor zover de bewegwijzering een route over een waterschapsweg betreft, deze bewegwijzeringsroute. De bewegwijzering op de rijksweg A15 wordt derhalve buiten beschouwing gelaten.

Deze beleidsnotitie heeft geen betrekking op de verkeersborden in de gemeente. Ook reclameborden en, in het verlengde daarvan, openbare plakplaatsen worden hier buiten beschouwing gelaten. Deze zaken zullen geregeld moeten worden in een op te stellen nota reclamebeleid. De gemeentelijke plattegrondborden vallen wel onder de bewegwijzering en worden verder uitgewerkt in het hoofdstuk omtrent de objectbewegwijzering.

2.3 Hoofdeisen bewegwijzering

uniformiteit:

In het hele land wordt in soortgelijke situaties op een eenduidige wijze bewegwijzerd. Het gebruik van kleur is vastgelegd in de Wegenverkeerswetgeving. In Nederland wordt de bewegwijzering naar de bebouwde kom uitgevoerd in wit op een blauwe achtergrond. Tijdelijke aanduidingen worden in zwart op geel uitgevoerd. In principe worden langs gebiedsontsluitingswegen geen voorwegwijzers geplaatst, maar wordt volstaan met een beslissingswegwijzer op of nabij het kruispunt. Reden hiervoor is dat de afstanden, verkeersintensiteiten en gereden snelheden betrekkelijk laag zijn. Op erftoegangswegen worden in het algemeen alleen op of nabij het kruispunt beslissingswegwijzers geplaatst.

continuïteit:

De verwijzing naar een eenmaal in de bewegwijzering opgenomen doel wordt voorgezet totdat het desbetreffende doel is bereikt of totdat de aanduiding niet meer noodzakelijk is.

leesbaarheid:

De belangrijkste factoren die de leesbaarheid van wegwijzers bepalen, en daarmee ook het aantal verwijzingen op het paneel, zijn de letterhoogte en het contrast tussen de opschriften en de ondergrond van de wegwijzer. In Nederland wordt het lettertype ANWB-Ee toegepast.

begrijpelijkheid:

De aanduidingen op bewegwijzering moeten begrijpelijk zijn. Dit betekent dat de plaats- en objectnamen algemeen bekend moeten zijn.

Aantal verwijzingen per richting.

Daarnaast wordt een maximum gesteld aan het aantal verwijzingen per richting. Per doorsnede/richting worden maximaal 6 verwijzingen weergegeven. Bij een groter aantal verwijzingen is de informatie voor de weggebruiker niet snel op te nemen en verliest de bewegwijzering zijn waarde.

Route van bewegwijzering:

Een object of gebied wordt bewegwijzerd via de ideale route. Dit houdt in dat vanaf een gebiedsontsluitingsweg de meest gerichte route naar de bestemming wordt bewegwijzerd, waarbij rekening wordt gehouden met de verkeersveiligheid.

2.4 Niet binnen het beleid passende systemen van bewegwijzering

Na het van kracht worden van deze beleidsnotitie zullen bewegwijzeringsystemen die niet passen binnen de uitgangspunten van deze beleidsnotitie niet meer worden getolereerd. Gelijktijdig met het aanbrengen van de nieuwe bewegwijzering zal van gemeentewege alle bewegwijzering die niet meer past binnen het nieuwe beleid worden verwijderd. Dit wordt duidelijk gecommuniceerd; hetzij persoonlijk via een brief, hetzij via de algemene gemeentelijke communicatiemiddelen zoals internet en de gemeentepagina.

Nadat alle soorten bewegwijzering zijn uitgevoerd, dienen bedrijven of instanties die (alsnog) opgenomen willen worden in de bewegwijzering, hiervoor een vergunning aan te vragen op grond van artikel 2.1.5.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening Hardinxveld-Giessendam.

3 Algemene bewegwijzering

3.1 Definiëring

Onder algemene bewegwijzering wordt verstaan de interlokale bewegwijzering alsmede de lokale bewegwijzering naar het parkeren in het centrum, de stations met P+R-terreinen en bedrijventerreinen van enige omvang.

Onder de lokale bewegwijzering van het centrum wordt begrepen het kernwinkelgebied in Hardinxveld-Giessendam. De bedrijventerreinen van enige omvang zijn: bedrijventerreinen met een oppervlakte van ten minste 5,5 ha bruto. Op het moment van het opstellen van deze beleidsnotitie betreft het de bedrijfsterreinen De Peulen, Blauwe Zoom, Nieuweweg, Langeveer en Boven-Hardinxveld. Voorts zullen de parkeergelegenheden bij de drie haltes van de Merwede-Lingelijn worden opgenomen in de bewegwijzering. De bedrijven die zijn geadresseerd aan de Rivierdijk en die benedendijks zijn gevestigd, maken onderdeel uit van bedrijventerrein Langeveer en zullen derhalve niet als apart bedrijventerrein worden benoemd.

3.2 Toepassing

Algemene bewegwijzering wordt in principe toegepast langs gebiedsontsluitingswegen. De omvang van verblijfsgebieden is over het algemeen te gering om binnen deze gebieden algemene bewegwijzering toe te passen.

De wegwijzers naar andere bebouwde kommen verwijzen naar de meest nabij gelegen bebouwde kom alsmede, voor zover dit oost-west verbindingen betreft, naar de dichtstbijzijnde bestemming langs nationale stroomwegen ingevolge de publicatie 222 van de CROW. In noord-zuid richting wordt naast de meest nabij gelegen bebouwde kom ook verwezen naar de eerstvolgende bebouwde kom.

Vanaf de randen van de kommen wordt verwezen naar de lokale bestemmingen, te weten het parkeren in het centrum, de stations met P+R-terreinen en bedrijventerreinen van enige omvang.

3.3 Uitvoering en materiaalkeuze

- De verwijzing naar bebouwde kommen geschiedt in wit op een blauwe achtergrond. De verwijzing naar gebieden (parkeren centrum, station met P+R en bedrijfsterreinen) geschiedt in zwart op een witte achtergrond.
- Beslissingswegwijzers op kruispunten van gebiedsontsluitingswegen of van gebiedsontsluitingswegen met stroomwegen zijn verlicht. Duurzame verlichting verdient daarbij de voorkeur.
- Beslissingswegwijzers die verwijzen naar langs gebiedsontsluitingswegen gelegen bedrijventerreinen en het centrum hoeven niet verlicht te worden uitgevoerd, maar hebben reflecteringsklasse 3 (Scotchlite Diamond Grade).
- Beslissingswegwijzers in verblijfsgebieden hebben reflecteringsklasse 3 (Scotchlite Diamond Grade).
- Het parkeren centrum, de stations met P+R-terreinen en de bedrijfsterreinen worden nader aangegeven door middel van een symbool.

3.4 Financieringswijze

De kosten voor aanschaf, onderhoud, vervanging en instandhouding komen voor rekening van de gemeente. Het is in het algemeen belang dat er een goede algemene bewegwijzering is. Binnen de begroting is een structureel budget beschikbaar voor de vervanging van de ANWB-bewegwijzeringsborden.

3.5 Communicatie

De algemene bewegwijzering is een primaire taak van de gemeente. Hierover hoeft niet apart te worden gecommuniceerd met doelgroepen. Via de gemeentelijke website wordt hier aandacht aan besteed. Voor de start van het nieuwe beleid zal een persmoment worden georganiseerd.

3.6 Implementatie

Op basis van deze beleidsnotitie wordt een inventarisatie gemaakt van welke wegwijzers vervangen dienen te worden, welke wegwijzers gehandhaafd kunnen blijven en welke wegwijzers kunnen worden verwijderd. Daarna kan een prioritering worden aangegeven in welke masten en wegwijzers het meest urgent aan vervanging toe zijn. In samenspraak met de ANWB kan een vervangingsprogramma worden opgesteld, een en ander binnen het beschikbare budget.

4 Objectbewegwijzering

4.1 Definiëring

Onder objectbewegwijzering wordt verstaan de bewegwijzering naar lokale en toeristische objecten in de gemeente die overwegend publiek van buiten de gemeente (onbekend verkeer) aantrekken. Het betreft objecten die niet in een van de andere hoofdstukken in deze beleidsnotitie nader worden uitgewerkt.

4.2 Toepassing

De volgende objecten kunnen in de objectbewegwijzering worden opgenomen:

- Begraafplaatsen;
- Buurthuizen/dienstencentra (alleen indien er regelmatig regionale/nationale evenementen worden gehouden);
- Culturele centra;
- Gemeentehuis;
- Musea;
- Politiebureau;
- Sportaccommodaties (voor zover er regelmatig bezoekers van buiten de gemeente naar de accommodatie komen);
- Verzorgings/verpleeghuizen.

Aan deze nota is een bijlage gevoegd met objecten die op het moment van vaststellen van deze beleidsnotitie voor objectbewegwijzering in aanmerking komen.

4.2.1 Gemeenteplattegronden

Voorzieningen die niet apart worden opgenomen in de objectbewegwijzering, kunnen worden vermeld op de gemeenteplattegronden die bij de invalswegen van de gemeente zijn geplaatst. Deze plattegronden bieden mogelijkheden voor aanduiding van voorzieningen die minder verkeer van buiten de gemeente aantrekken. Hierbij valt te denken aan scholen, kerken, bibliotheken e.d.

4.3 Uitvoering en materiaalkeuze

- De objectbewegwijzering wordt uitgevoerd met zwarte letters op een wit vlak. De bebording heeft de achtergrondkleur blauw.
- De objectbewegwijzering is modulair vormgegeven.
- Bij voorkeur wordt de objectbewegwijzering aan een lichtmast bevestigd. Indien dit niet mogelijk is, zal een aparte paal worden toegepast.
- De objecten worden aangegeven door middel van een symbool en een pijl van de te volgen richting.
- De objectbewegwijzering heeft de reflecteringsklasse 3 (Scotchlite Diamond Grade).

4.4 Financieringswijze

Met het plaatsen van de objectbewegwijzering is een eenmalige investering gemoeid van ongeveer €10.000. Daarnaast dient, vanwege de areaaluitbreiding, het jaarlijkse onderhoudsbudget verkeersborden te worden opgehoogd. Na 10 jaar dient de objectbewegwijzering te worden geëvalueerd en vervangen. De kosten voor de invoering van het nieuwe systeem van objectbewegwijzering zullen worden gedragen door de gemeente.

Nadat de objectbewegwijzering is uitgevoerd, dienen bedrijven of instanties die (alsnog) opgenomen willen worden in de objectbewegwijzering, hiervoor een vergunning aan te vragen op grond van

artikel 2.1.5.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening Hardinxveld-Giessendam. Indien deze bestemmingen binnen de uitgangspunten van deze beleidsnota voor bewegwijzering in aanmerking komen, worden voor de APV-vergunning leges in rekening gebracht. Daarnaast zullen de werkelijke kosten voor aanschaf en plaatsing van de bebording in rekening worden gebracht.

De kosten van de gemeenteplattegronden langs de invalswegen worden momenteel gedragen door de exploitant Suurland/Falkplan. Per saldo kosten deze plattegrondborden de gemeente niets. Hieraan ligt een contract ten grondslag. Nadeel is wel dat de gemeente minder invloed kan uitoefenen op de uitingen die op de plattegronden worden weergegeven dan wanneer dit volledig in eigen beheer geschiedt.

4.5 Communicatie

Na vaststelling van de nota worden de instanties persoonlijk middels een brief benaderd die voor bewegwijzering in aanmerking komen. Hierbij zal worden benadrukt dat de bewegwijzering een positieve impuls geeft aan het totale straatbeeld. Tevens wordt hierin vermeld dat de bestaande bewegwijzering zal worden verwijderd.

Instanties die nu wel bewegwijzerd zijn, maar die in het nieuwe beleid niet voor bewegwijzering in aanmerking komen, zullen persoonlijk middels een brief benaderd worden. Hierbij zal de nadruk van de communicatie liggen op de motieven die ten grondslag liggen aan de bewegwijzering, zoals genoemd in hoofdstuk 1.

De plaatsing van het eerste bord kan op ludieke wijze geschieden. Hieraan kan in de pers aandacht worden besteed.

Daarnaast zullen de algemene communicatiemiddelen van de gemeente worden ingezet.

4.6 Implementatie

Na vaststelling van deze beleidsnotitie wordt een inventarisatie gemaakt van instanties die nu bewegwijzerd zijn, met welke borden en het aantal borden. Hierbij wordt tevens een onderscheid gemaakt in instanties die wel en niet onder het nieuwe beleid vallen.

Als de inventarisatie is afgerond, kan het communicatietraject worden ingezet en kunnen de borden worden besteld.

5 Bewegwijzing op bedrijventerreinen

5.1 Definiëring

Bedrijventerreinen van enige omvang zijn opgenomen in de algemene bewegwijzing. Op de bedrijventerreinen zelf is het wenselijk om onbekende chauffeurs op een eenvoudige manier te geleiden naar de eindbestemming. Door middel van een verzamelbord bij de inrit van de bedrijventerreinen en een objectbord bij de inrit van het bedrijf, kan op een snelle manier het juiste bedrijf worden gevonden. Van de bewegwijzing op het bedrijventerrein gaat een positieve uitstraling uit.

5.2 Toepassing en vormgeving

Bij de inritten van de bedrijventerreinen wordt een modulair verzamelbord geplaatst. Bovenaan wordt over de gehele breedte van het verzamelbord in zwarte letters op een witte achtergrond de naam van het bedrijventerrein vermeld. Hieronder wordt de straatnaam aangeduid. Modulaire borden geven het huisnummer, eventueel het bedrijfslogo, en de bedrijfsnaam aan. Bij de inritten van de bedrijven wordt een portaalbord geplaatst waarop met witte letters op een blauwe achtergrond de straatnaam staat vermeld en daaronder met zwarte cijfers op een witte achtergrond het huisnummer. Alle bedrijven die aansluiten op dit bewegwijzingssysteem, conformeren zich aan deze vormgeving.

Bij de inwerkingtreding van dit beleid zal vooralsnog één uitzondering gehandhaafd blijven. Dit betreft de bewegwijzing naar tegelhandel Modern, gevestigd aan de Giessenzoom. De tegelhandel is vanaf de Parallelweg niet of moeilijk zichtbaar en heeft daarom bij de spoorwegovergang een eigen reclamebord geplaatst. Dit bedrijf is niet gevestigd op een bedrijventerrein en kan daarom niet in de bedrijventerreinbewegwijzing worden meegenomen.

Vanwege de lintbebouwing die de gemeente Hardinxveld-Giessendam kent, zijn niet alle bedrijven gevestigd op een bedrijventerrein. Met name langs de Rivierdijk bevinden zich bedrijven die een eigen naambord hebben geplaatst. Om uniformiteit voor wat betreft de bewegwijzing naar bedrijven te creëren, komen deze bedrijven in aanmerking voor de bewegwijzing zoals die bij bedrijven op de bedrijventerreinen wordt toegepast. Dit conform de voorschriften zoals beschreven in paragraaf 5.3. Na inwerkingtreding van deze beleidsnotitie, wordt een overgangperiode van 10 jaar voor niet op een bedrijventerrein gevestigde bedrijven in acht genomen. Bij vervanging van de aanwezige bebording, dient een vergunning op grond van artikel 2.1.5.1. van de Algemene Plaatselijke Verordening Hardinxveld-Giessendam te worden aangevraagd. Dit is voor het college het sturingsmoment. Hierbij gaat het om de industriële bedrijven in de lintbebouwing en niet primair om de kleine zelfstandigen die een beroep of bedrijf aan huis uitoefenen.

5.3 Uitvoering en materiaalkeuze

De toepassing van de bewegwijzing heeft ten minste reflecteringsklasse 3 (Scotchlite Diamond Grade).

Voor de bewegwijzing op bedrijventerreinen wordt gekozen voor een modulair systeem met toepassing van duurzame materialen.

Om de bewegwijzing zo duidelijk mogelijk te laten zijn, wordt bij elke inrit van het bedrijventerrein een verzamelbord geplaatst waarop snel het juiste bedrijf kan worden gevonden. Bij de inrit van het desbetreffende bedrijf wordt een portaalbord geplaatst met de straatnaam en het huisnummer.

De straatnamen worden uitgevoerd in witte letters op een blauwe achtergrond. Op het modulaire verzamelbord wordt het huisnummer in wit op een blauwe achtergrond aangegeven. Het eventuele bedrijfslogo en de bedrijfsnaam wordt vermeld met blauwe letters op een witte achtergrond. Bovenaan op het verzamelbord staat met een zwart symbool op een witte achtergrond en met zwarte letters op een witte achtergrond de naam van het bedrijventerrein vermeld, alsmede het informatiesymbool.

Bedrijven die niet op een bedrijventerrein zijn gevestigd, kunnen bij de inrit van het bedrijf in aanmerking komen voor een portaalbord, waarop de straatnaam en het huisnummer zijn aangebracht. De uitvoering dient te voldoen aan de hiervoor omschreven eisen. Als het bedrijf moeilijk vindbaar is, kan voor eigen rekening een extra bord in het portaal worden aangebracht, waarop het logo of beeldmerk van het bedrijf is aangebracht.

5.4 Financieringswijze

De volledige kosten voor plaatsing, onderhoud en vervanging van de bewegwijzering op bedrijventerreinen komen voor rekening van de op dat bedrijventerrein gevestigde ondernemers of samenwerkingsverband van ondernemers. De gemeente draagt zorg voor eventuele vervanging van borden in het verzamelbord en brengt hiervoor de werkelijke kosten in rekening bij de desbetreffende ondernemer. De ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor een correcte vermelding op het verzamelbord.

5.5 Communicatie

De Bedrijfskern Hardinxveld-Giessendam, de Ondernemersvereniging en de Stichting Beveiliging Bedrijventerrein Hardinxveld-Giessendam zijn voor vaststelling van deze notitie geïnformeerd.

Gekozen wordt voor een gefaseerde aanpak. Daarom richt de communicatie zich in eerste instantie primair op bedrijventerrein De Peulen. De communicatie vindt plaats binnen projectteam De Peulen. Eventueel wordt een aparte informatiebijeenkomst gehouden voor de ondernemers.

De voortgang van dit deelproject van de bewegwijzering wordt bekend gemaakt via de gemeentelijke website. Bij de onthulling van het verzamelbord wordt een persmoment georganiseerd waarbij de portefeuillehouder en de voorzitter van projectteam De Peulen samen het bord zullen onthullen.

5.6 Implementatie

Aangezien de revitalisering van bedrijventerrein De Peulen nu loopt, wordt voorgesteld om met de bewegwijzering op dit bedrijventerrein te starten. In het projectteamoverleg is dit onderdeel van de beleidsnotitie reeds aan de orde geweest. Vervolgens kunnen offertes worden opgevraagd en kan de bebording worden besteld. Voor een bedrijfslogo wordt een ruimte gereserveerd op de verzamelborden. Het aanbrengen van een logo/beeldmerk/woordmerk is aanmerkelijk duurder dan alleen de vermelding van de bedrijfsnaam. De keuze hiervoor wordt aan de bedrijven gelaten en wordt nadrukkelijk gecommuniceerd met de bedrijven.

Nadat de bewegwijzering op bedrijventerrein De Peulen is afgerond, kunnen de andere bedrijventerreinen worden benaderd. Hiervoor zal per bedrijventerrein een aparte informatieavond gehouden worden om de bedrijven te enthousiasmeren. Zijn bedrijven niet bereid om mee te doen, dan krijgen zij geen vermelding op het verzamelbord en zal bij het perceel geen aparte aanduiding worden geplaatst. Wel zal van gemeentewege de eigener beweging aangebrachte bewegwijzering worden verwijderd. Hiervoor wordt een redelijke termijn gesteld.

6 Bewegwijzing voor fietsers, bromfietsers en voetgangers

6.1 Definiëring

Onder specifieke bewegwijzing voor fietsers wordt primair verstaan de ANWB-fietsbewegwijzing. Uitgangspunt is dat fietsers de bewegwijzing voor auto's volgen, tenzij er aparte fietsroutes beschikbaar zijn. Daarnaast worden recreatieve fietsroutes onderscheiden. Voorbeelden zijn het fietsknooppuntennetwerk, ANWB-fietsroutes, lange afstandsfietsroutes. Deze recreatieve fietsbewegwijzing wordt in deze notitie verder buiten beschouwing gelaten, omdat de bebording wordt geplaatst en onderhouden door de organisatie die de fietsroute heeft uitgezet. Bromfietsroutes worden in deze gemeente niet separaat bewegwijzerd.

Bewegwijzing voor voetgangers heeft zin als er regelmatig voetgangers zijn die de weg niet weten en als er één of meer objecten of bestemmingen zijn die relatief veel mensen trekken en deze bestemmingen of objecten op loopafstand liggen van een punt waar mensen hun vervoermiddel verlaten. In de gemeente Hardinxveld-Giessendam is deze behoefte niet aanwezig.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam, maakt onderdeel uit van twee wandelroutes. Bij het station Hardinxveld-Giessendam is een verzamelbord geplaatst waarop de route is aangegeven. Er is geen aparte bewegwijzing aanwezig. Daarnaast is een deel van het Pelgrimspad binnen de grenzen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam gelegen. Deze wandelroute is niet apart bewegwijzerd, maar is opgenomen in een landelijk wandelrouteboekje.

6.2 Wijze van toepassing

Specifieke fietsbewegwijzing wordt toegepast als er sprake is van fietspaden met een eigen tracé (bijvoorbeeld op de dijk langs de Rijksweg A15 of de fietsroute langs het Kanaal van Steenenhoek). Bewegwijzing vindt alleen plaats naar interlokale doelen (nabij gelegen bebouwde kommen). Lokale doelen en objecten zijn immers opgenomen in de algemene dan wel objectbewegwijzing. Ook de bewegwijzing naar het voetveer (verwijzing Werkendam) is als interlokaal doel opgenomen.

6.3 Uitvoering en materiaalkeuze

- De specifieke bewegwijzing voor fietsers bestaat uit rode letters op een witte achtergrond.
- De objectbewegwijzing heeft de reflecteringsklasse 3 (Scotchlite Diamond Grade).
- Plaatsing geschiedt door de ANWB

6.4 Financieringswijze

De kosten voor aanschaf, onderhoud, vervanging en instandhouding komen voor rekening van de gemeente. Een goede specifieke bewegwijzing voor fietsers dient het algemeen belang. Binnen de begroting is structureel budget beschikbaar voor vervanging van de ANWB-bewegwijzing.

6.5 Communicatie

De specifieke fiets-bewegwijzing is een primaire taak van de gemeente. Hierover hoeft niet apart te worden gecommuniceerd met doelgroepen.

6.6 Implementatie

Het vervangen en plaatsen van wegwijzers valt binnen het reguliere onderhoud van ANWB-bewegwijzing. Hiervoor hoeft geen apart implementatieplan te worden gemaakt.

7 Bewegwijzering bij wegomleidingen

7.1 Definiëring

Daar waar een weg tijdelijk wordt afgesloten voor doorgaand verkeer, wordt er, afhankelijk van de ingrijpendheid van de afsluiting, een omleidingsroute ingesteld. Een omleidingsroute heeft altijd een tijdelijk karakter en is gerelateerd aan de desbetreffende wegafsluiting

7.2 Wijze van toepassing

In het algemeen kan de onderstaande handelwijze worden aangehouden. Maatwerk blijft vanzelfsprekend geboden.

Indien de wegafsluiting plaatsvindt in een verblijfsgebied waarbij de omrijtijd zeer beperkt is, kan worden volstaan met een waarschuwingsbord “Doorgaand verkeer gestremd”.

Daar waar de wegafsluiting plaatsvindt in een verblijfsgebied waarbij de omrijtijd/omrijroute iets omvangrijker is, wordt een waarschuwingsbord “Doorgaand verkeer gestremd” toegepast en wordt de omleidingsroute met pijlen (“volg omleiding”) aangeduid.

Als de wegafsluiting plaatsvindt op een gebiedsontsluitingsweg wordt een omleidingsroute ingesteld. De route loopt bij voorkeur via andere gebiedsontsluitingswegen, zodat verblijfsgebieden zo min mogelijk worden belast. De omleiding wordt aangegeven met een voorwaarschuwing en de bestemming van de omleiding (bijvoorbeeld: doorgaand verkeer gestremd; Sliedrecht volg A).

Indien bedrijven of winkels door de tijdelijke wegafsluiting moeilijk vindbaar worden, wordt bij het begin van de afsluiting aangegeven dat de winkels/bedrijven bereikbaar zijn. Bij voorkeur wordt hiervoor de algemene verzamelterm “winkels” of “bedrijven” gehanteerd. Alleen als een individueel bedrijf of winkel moeilijk vindbaar wordt door de afsluiting en deze onderneming vanaf het begin van de afsluiting niet zichtbaar is, kan een bord met de naam van de ondernemer worden toegepast. Deze bebording heeft dezelfde uitvoering en materiaalkeuze als de overige bewegwijzering bij omleidingen.

7.3 Uitvoering en materiaalkeuze

Omleidingsborden bestaan uit zwarte letters op een gele ondergrond.

Omleidingsborden bestaan ten minste uit hardboard-platen met een gele reflecterende laag waarop zwarte letters zijn geplakt. Voorwaarde is wel dat deze omleidingsborden op een goed verlichte locatie worden geplaatst. Is de plaats van het omleidingsbord niet goed verlicht, dan worden borden geplaatst met reflecteringsklasse 3 (Scotchlite Diamond Grade).

7.4 Financieringswijze

Indien de afsluiting ontstaat door derden, is deze derde gehouden de omleidingsroute te verzorgen. Wanneer door of in opdracht van de gemeente een weg tijdelijk afgesloten dient te worden, wordt de omleiding door de gemeente verzorgd.

7.5 Communicatie

Dit houdt verband met werkzaamheden van tijdelijke aard. De wegafsluiting op zichzelf wordt gepubliceerd en ook of er een omleidingsroute wordt ingesteld. Daarnaast worden de hulpdiensten en indien van toepassing het openbaar vervoerbedrijf hiervan door de gemeente in kennis gesteld.

Indien het een tijdelijke wegafsluiting betreft waarbij een bedrijf of winkel verminderd bereikbaar is, wordt door de gemeente tijdig in contact getreden met deze ondernemer, zodat deze zijn leveranciers (en eventueel klanten) kan informeren over de wijze waarop het bedrijf bereikbaar is.

De aannemer die verantwoordelijk is voor de tijdelijke wegafsluiting dient zelf de omwonenden te informeren over de duur van de wegafsluiting en de wijze waarop de woningen/bedrijven bereikbaar zijn.

7.6 Implementatie

Deze vorm van bewegwijzering heeft verband met werkzaamheden van tijdelijke aard. Daarom is een apart implementatieplan niet mogelijk/wenselijk.

8 Financiering

In dit hoofdstuk wordt een samenvattend overzicht gegeven van de financieringswijze van de verschillende soorten bewegwijzering.

Soort bewegwijzering	Verwachte kosten	Financieringswijze
Algemene bewegwijzering	€15.000 per jaar	Binnen productbegroting is dekking aanwezig
Objectbewegwijzering	€10.000 (eenmalig) €500 per jaar voor onderhoud wegens areaaluitbreiding	Dekking in begroting 2009.
Plattegronden	€0,00	Plattegrondborden worden beheerd door een derde partij
Bedrijventerreinen	€30.000 per bedrijventerrein	Bedrijven dienen bewegwijzering zelf te betalen
Specifieke fietsbewegwijzering	p.m.	Vervangingskosten zijn zeer incidenteel en dekking kan plaatsvinden binnen productbegroting.
Wegomleidingen	p.m.	Of bij derden onderbrengen Of zelf doen, waarvoor kosten binnen het werk of project zijn gedekt.

Bijlage 1 Objecten die op het moment van het vaststellen van de beleidsnotitie bewegwijzering in aanmerking komen voor objectbewegwijzering

Begraafplaatsen:

- Begraafplaats Spindermolen
- Begraafplaats Rivierdijk
- Begraafplaats Tiendweg

Buurthuizen/dienstencentra (alleen indien regelmatig regionale/nationale evenementen plaatsvinden)

- Drijvershof
- De Ducdalf

Culturele centra

- Hervormd Centrum

Gemeentehuis

Musea

- De Koperen Knop

Politiebureau

Sportaccommodaties (alleen grotere accommodaties die veel ter plaatse onbekend verkeer aantrekken)

- Sporthal De Wielewaal
- Sporthal Blauwe Zoom
- Zwembad De Duikelaar
- Korfbalvereniging H.K.C.
- Korfbalvereniging Vriendenschaar
- Motorcrossvereniging De Belt
- Schietsportvereniging Prins Hendrik
- Voetbalvereniging Hardinxveld

Verzorgings- en verpleeghuizen

- Verpleeghuis Tiendwaert
- Woonzorgcentrum De Lange Wei
- Zorgcentrum Pedaja